

Junh de 2020

n° 266

La Letra Mesadièra

DE L'INSTITUT D'ESTUDIS OCCITANS D'ARIÈJA

11 car. Enric Fabre 09100 PÀMIAS
05.81.06.03.88/ieo09@orange.fr
<http://ieo-arieja09.blog4ever.org/>

AGENDA

Ràdios

Del diluns al divendres, a l'entorn de 8h20 e 18h50, lo **dissabte** a 14h00 e lo **dimenge** a 11h00 sus *Ràdio Transparence* (93.7 FM), *De còr e d'òc*.

Cada dimars, de 19h00 a 20h00 - *Era votz d'era montanha*, sus *Ràdio Coserans* 94.7 FM

En rason de la pandèmia del Coronavirus, totis los acamps, animacions, talhièrs e corses en presencial son anullats. Los corses contunhan per via electronica.

Bon coratge e demoratz a l'ostal !

A lèu !!

Mot de la Presidenta de l'IEO d'Arièja

Amics,

Sabi pas plan cossí se passa per vosautres, mas per ieu, retirada e confinada a la montanha, me sembla que veni coma aqueles ostatics que s'enamoran de son torturaire ; d'ont mai demòri a l'ostal, d'ont mai i vòli demorar !

Resulta estranha d'una vida capvirada dempuèi meses.

E son pas las informacions qu'avèm pels ecrans entrepausats que nos pòdon ajudar a comprene ont ne sèm a l'ora d'ara. Dempuèi la debuta de la crisi, sèm aclapats de vejaires d'«especialistas» de tota mena, vejaires garçats amb assegurança le matin e denegats l'endeman quand es pas le jorn meteís.

Per ara que nos cal pensar a « la vida d'après », le biais, pels especialistas e pels elegits de la Republica, de tractar les problèmas pendent la crisi, nos fa crénher çò pièger per deman.

Avèm plan vist cossí le mesprètz per las gents e son trabalh, cossí far passar primièr l'interès e l'argent, cossí tresmudar tot en merça, duscas a la vida dels malauts de

l'espital (venguts practica de l'institucion), nos menèt a aquel desastre. Nos'n cresèm amb tota la nòstra superioritat tecnologica e ne sèm a nos servir del confinament coma a l'edat mejana del temps que son milions sus tèrra per crebar de talent ! Vergonha !

Tot le monde se pòdon enganar, de segur, mas al cap d'un moment cal cambiar de musica e soi pas segura que çò que bricolejan per la seguida siá totjorn del nòstre gost.

Cal que tot aquò cambie !

Mas las prioritats son pas las meteissas per totes ; ja ac avèm vist amb las primièras mesuras del desconfinament : far tornar las gents al trabalh, les dròlles a l'escòla sens que i aja totjorn la soscadissa e la securitat, e mai faga mestier una represa, plan segur.

En çò nòstre e dins le país tot, son fòrça les que son problèma serà pas que la subrevida. Plòu totjorn suls banhats !

E la cultura d'un biais general, las lengas minoritàrias en particular, ja qu'èran pas una prioritat quand tot anava melhor, riscan plan de passar per pèrdas e gasanhs.

Riscam plan de pèdre le pauc de mejans qu'aviam, al nom d'una solidaritat nacionala que jamai nosautres occitans o bretons e d'autres n'avèm pas vista la color : la lenga de la Republica es

totjorn le francés !Es pas brica aisit de preveire cossí seràn les meses que venon. Ça que la, e mai siá de bon dire, nosautres tanben, occitans, nos caldrà tornar inventar d'aviat, se nos'n volèm tirar d'aquela marrida passa. Aurem benlèu l'astre, dins aqueles tempses trebolats, que las gents aguèsson l'enveja de descobrir Occitània, sa lenga, son istòria, sa cultura e son biais de viure e d'aquò, nos'n caldrà tirar profièit.

Cal ventar quand fa vent !

Sabi pas encara cossí mas traparem le biais, avèm pas d'autra causida e atal entre totes farem tot.

Annia Wolf

~~~~~

E puèi...

Se le temps se morís al fial de las sasons,
E se la flor que passa tua encara la que florís
Sens remòrs ni regret e tanpau sens rason ?
Se le temps s'avisa solament qu'a la fin se morís ?

Çò que vegèri temps a, que creguèri definitiu
S'èra sonque fuèlhas al vent, polsièras de çò que viu ?
E tu que tos uèlhs clars venciron mos torments
Se fuguères sonque un miratge dins l'èrm del temps ?

Se se pòt que l'amor, absoluta certitud
Daisse sa rauba blanca, sa negra trenèla
Per tornar tanlèu, velat d'una abitud
Dins le bufet tampat ont l'espèr s'agrumèla ?

Pas res de mès aisit qu'espelir a la vida
Cantar amb l'ausèl, ignorar la campana,
Mas ont es le pè del cèl, l'astre que nos guida
Se, amen, le temps se morís, se la gòrja s'escana ?

Jacme Pince (12-04-2020)

(Adaptacion occitana : Alan Vidal)

~~~~~

Istòrias de mots d'Alan Vidal

Les senses dels mots mudan al grat del temps. Les unes s'espandisson talament que se'n desbremba l'origina. Qualques exemples amb noms de malautiás.

Dins la lenga parlada d'en çò nòstre, tres expressions son gaireben sinonimas per parlar d'una situacion marrida o malaisida e pas forçadament santitària.

- "Quina pesanha !" A l'origina la pesanha es una malautiá dels pès (una ranquièra) de las oelhas que las fa patir e ranquejar. Es provocada per una bacteria.

- "Quina petega !" En realitat la petega es un prusiment que balha la gratèra. Benlèu qu'es a causa dels pesolhs (*pediculus* en latin).

- "Se'n veire la clavelina !" La clavelina es una malautiá de las crabas e de las oelhas, provocada per un virus e que fa pustulas pel morre. Del latin *clavellus* qu'es un clavèl, las pustulas fan benlèu pensar a un cap de clavèl.

Se parlava tanben de pecòla quand le matin en te levant, aviás las parpelhas empegadas e que s'i acoquelavan las laganhas. Analogia escatologica bensè, ja que la pecòla son las cròtas que s'empegan al pel o a la lana del bestiar. Vendriá del latin *pecora*, de *pecus* le bestiar.

"Ai la pepida" per dire qu'ai una granda set. Es un espandiment del sens primièr del mot ja que la pepida es una malautiá de la gòrja de las galinas que las empacha de beure, tanben son assedadas. Es causada per una bacteria, Ven del latin *pituita* qu'es una mèca, una glària.

"Las oelhas an arrapat la pelada", es a dire que pèdon la lana. Auriam degut dire "la ronha" per parlar d'aquela malautiá provocada per un acarid.

Les dictionaris associats.

~~~~~

Desentutament

Non sai cap se quin visquèretz le famús diluns 12 de mag. Mes que vau assajar de vos explicar ce que esprovè aquel dia.

Que comencè de'm levar « en forma », perque que'm venguèt l'impression de non sentir altant las dolors de mos soassanta-quinze ans. E que'm semblèc d'alendar chiu mès plan, de deishir chic o mic de l'estat de mieja-dictatura ont viviam dus meses a (encara que reconega qu'un flòc de las causas que mos an impausadas qu'èran necessàrias).

Non cal cap créser qu'a La Trapa que siam estadis veritablament embarradis. Que foncionèrem a pus près normalament, ocupant-mos de l'òrt e de las flors, de las galias e de l'èrba, e devalant a Sent Gironç le mens possible (amb l'impression d'entrar dedens una vila sinistrada).

Mes pr'aquò, diluns, de saber que podiam voludar-mos 100 quilomètres sense papèr a omplir, que fè ben a las tripas del cap (mema se, abans, degun non'm controlèc).

Doncas, que mos aprestè un bon dinnar, e mema que destapè una botelha de vin per l'ocasion. Coma non lavassava, que mos anèrem passejar per carrerons amont, entrò aténher les bòsques. Enfin, andà plan díser, que passè le dia coma desliurada d'un daquòs que'm pesava aishús las espatlas.

E pueish, de pensar que vau tornar chiu a chiu a las activitats del Cèrcle, que'm fè un ben extraordinari, mema se las causas non son encara plan claras al nivèl de las condicions de represa. Per exemple, andals corses, quin se calderà organizar ? Desinfectar pòrtas, taulas, escabèlas, rampas, cabinets ? E plaçar-mos una cadièra aishús duas ? E portar le masque ? Be veiram.

E la reünion mesadièra, ont èm mès nombrosis, se la poiram envisatjar a la debuta de junh ? Qu'espèri que òc, que m'é de long de tornar véser totis aquelis amics !

Que fu plan malurosa quand me calguèt anullar totas las animacions previstas. Qüand recomençaram quicòm, mema se las nostas manifestacions d'occitan non desplaçan plan mond ?

Qu'é vertat que, le 16 de març, quand tot s'arrestèt, que'm trobè complètament desempaçada, sense res mès a fèr, ça'm semblava. Qu'agè l'impression que le cèl mos caia aishul cap, coma se's calia arrestar de viver. E que metè temps a desfèr'm d'aquel pes.

E la seguida que non'm da cap forçadament enveja de dançar. La Bèstia que mos demora encara a cadà canton de carrèra, non s'ac cal cap eishoblidar. Sense parlar dels avança-recuola quotidians, govèrnementalis e autis.

Enfin, pr'aquò, que son contenta d'una causa. Qu'avem agut besonh, mès que mès, de las petitas gents, dels sense grades, dels mal pagadis, de las formigas andà subrevíver. Que calderia benlèu non s'ac desbrembar dins la seguida de las causas ! Qu'an mès valgut le païsan, le factor, l'infirmièra, l'ataire de bordilhas, le bolangèr, Etc... que non pas le pdg del CAC 40 o le banquièr.

E la « distanciacion sociala » (mema necessària), quin mal non deu aver fèt ! Non poder aproishar ne abraçar deguns. Les egoïsmes que's son desvelopadis, e que'm pensi que l'umanisme que non i a cap ganhat.

Enfin, desentutatz-vos plan, e a lèu.

~~~~~

**Compte rendut
del Conselh d'Administracion de l'IEO d'Arièja del 27/03/2020 (telefon)**

Presents : Annia Wolf (presidenta sortenta), Pèire Cortinàs (clavaire sortent), Clamença Pojada (secretària sortenta), Patrici Pojada (secretari adjunt sortent), Maria-Àngel Lagarda, Danièl Pedossat, Emplegadas : Aurelia Lagarda, Elena Laffont.

Absents: Fabienne Guilleminot, Eric Fabre.

Poders: Odile Chauffour, Claudina Rivère-Souilla

Acamp començat a 18h

- Eleccion del novèl burèu

1 - Candidaturas :

1 - Presidència : Annia Wolf

2 - Secretariat : Clamença Pojada

3 - Tresaurariá : Pèire Cortinàs : clavaire - Joan-Pèire Salvat : clavaire adjunt

Elegits a l'unanimitat

- Aprobacion del compte-rendut del CA del 24 de genièr 2020

Aprobat a l'unanimitat

- Punt sus la situacion de las emplegadas

1. Elena : 2 aprenents sus 6 respondan als corsas per internet ; Cal contunhar de balhar lo cors, la Lauseta contunha de pagar.
 1. Cal soscar a la possibilitat de passar al caumatge parcial pendent le mes d'abril
 2. Lo plen poder es balhat pel CA al burèu per decidir de la mesa al caumatge parcial.
2. Aurelia : contunha los corsas, e fonciona. Cal contactar los responsables dels corsas del Fossat e de Sant Joan per veire se contunhan de pagar los corsas : Elena se n'ocupa.
3. Camilha : cal esperar la fin del mes d'abril. Es encara en comjats de maternitat.

- Punt sus las activitats (annular, reportar, ...)

Caldrà préner las decisions pauc a pauc a flor e a mesura que se precisan las condicions de confinament e de desconfinament.

1. Lo Divendres de l'espaci occitan previst amb Felip Carbona es annulat
2. L'estagi de nivèl 3 d'abril es reportat o annulat segon las mesuras de confinament.
3. Lo Festenal occitan de Pàmias se deuriá téner lo 13 e 14 de novembre : al programa : mòstras (en cors de demanda), lo divendres de teatre amb Les Galejaires e un concèrt d'Eric Fraj. Lo dissabte de jòcs ancians e un concèrt de Fontanet e d'un autre grop (pas encara causit). I aurà pas de concors de fotografia. Seria plan de far venir Joela Ginestet per una conferéncia o una animacion sus Joan Bodon.
 - Las edicions : Dupont : res del calendier es pas cambiat.
 - La Gramatica (Grammaire des parlers occitans du Couserans) : 10 exemplars venduts.
 - Lo Congrès Permanent de la lenga occitana es interessat pel libre de Guy Chauffour. Ne farà la numerizacion e ac botarà sus lor siti internèt. Lor poirem demandar de tròces plan meses en forma per ne far d'obratge a editar.

- Punt sus la situacion financièra (subvencions, gèl de las cotizacions, ...)

1. Sul compte 8240€
 1. OPLO : lo salde de 2019 arribarà lèu (6300€)
2. Cargas : i a pas pus a pagar. (cada reemborsament serà botat de costat sul livret)
3. Corsas del mes de març : 1842,26€ (normalament)
4. Corsas del mes d'abril : 1168€
5. Salari Camilha : indemnitats (cada mes)

- Questions diversas

Pas cap de question diversa.

Acamp acabat a 19h15.

